

služba krščanske izreje ne ponižuje, ampak k erez-naravni časti povikšuje, zato so radi vestno in zvesto to dolžnost spolnovali in tako za zvestim in vestnim duhovnikom postali največi dobrotniki otrokom, družinam, občinam in deželam. Je pa to in tudi ostane od Boga in pameti naložena sv. dolžnost vsakemu, ki prevzeme službo narodnega učitelja pri krščanskih otrocih. Ta dolžnost ne-ložljiva od učiteljske službe obstoji v tem, da učitelj svoje obnašanje in podučevanje tako vravna, da nikdar krščanske izreje ne ovira, ampak vselej po mogočnosti podpira. Če kde posvetne postave učitelju ne nalagajo dolžnosti za vero in versko izrejo pri otrokih skrbeti, ne sledi iz tega, da bi učitelj te dolžnosti ne imel ali da bi krščanski otroci in njihovi stariši ne smeli tega od njega zahtevati; ampak iz tega sledi le to, da posvetna vlada ne bo učitelja na odgovor klicala, če to stori, kar posvetne šolske postave zahtevajo, uno pa opusti, kar božje in naravne postave zahtevajo od vsakega, ki poduk krščanskih otrok prevzeme; ali od tega bo Bog enkrat oster račun tirjal.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Gos, njena odgoja, reja in pitanje.

III. Večidel gosi se pita in potem ali pu-kane ali nepukane, žive ali zaklane na prodaj postavijo. Toraj je naloga, pridne kmetovavčeve gospodinje si pitanje gosi bodisi za prodaj ali za domače potrebe tudi prav vravnati. Pravi čas za pitanje je takrat, ko začne jeseni mrzlo prihajati, toraj od prve jeseni noter do Božiča. Bolj rano pitane gosi dajejo sicer bolj nježno meso, vendar pa žival ne postane prav debela. Vsaka gos, ki se ima pitati, se mora po zadnjem pukanju tako dolgo pustiti, da se ji zopet perje zaredi in kdor tako z pitanjem začne, da je gos konec pitanja zopet popolnoma pernata, ta prav ravna. Žival se mora več tednov v prostem gibanju omejiti. Vsaka gos, ki je za pitanje odločena se posebej v tesno kobačo posadi in pozapre, ki se mora pa prav skrbno vse nesnage očiščevati. Prav trpinč-ljiv, če tudi prav uspešen način pitanja pa je ta, da se gos v tako tesno kobačo posadi, da se še obrniti ne more. Glava ji moli skozi luknjo, da more tako jesti in zadej je tudi napravljena luk-nja, skozi katero otrebki odpadajo.

Tako se pa z gosjo ravna, da se od nje prav velika gosja jetra priredé, ker se žival razun vratu ne more z nobenim telesnim delom gibati. V ti tesni pitavnici dobiva gos obilno in tečno hrano po dvakrat na dan o določenem času in vsakokrat toliko, kolikor le more povžiti.

Pitavna doba trpi štiri tedne; črstve vode vsaki dan po večkrat ponovljene živali ne sme primanjkovati. Dobro je tudi poleg jedilne po-sode tudi jedričastega peska, ila in stare zidne

rušvine natrositi tako, da more pitanica do vsega. Hrane so raznovrstne. V skušnji se jih je več dobrih skazalo. Tu le nekatere najboljših navedemo: Namoči se ječmen v vodi tako, da je vode ves napit, potem se voda ocedi in ječmen vsuje na kup in na njem pušča, dokler da cimiti začne. Izcimljen ječmen se potem na tenko razgrne, da se more na solncu posušiti. Ta slad se potem v kislem mleku ali pa matudi namaka in gosi poklada. Ali pa se krompir do mehkega skuha in zmučka in z otrobi ali z zadnjo moko zamesi. Ali pa se grah v topli, malo osoljeni vodi k večemu do dva dni namaka, da malo okisne. Vendar se pa gos druge hrane ali zrnja vajena te grabove jedi vsakokrat ne loti. Tudi se daje drobno zmuč-kano korenje in sadje 2—3 tedne drobljen ječ-men. Da se prav velika jetra priredijo, se zaprta gos pita z zrnjem, kteremu se stolčnega pepra in soli primeša. Bolj težavno je pa in mučno pravo pitanje gosi. Zaprta gos se vsaki den po 3—4 krat z svalki pita, ki se narejajo iz drobljenega ječmena, vode in soli za prst debele. Ti svalki se v krušni peči pečejo in ob obilnem pitju vsake 2—3 ure v vedno se množočem številu tudi po noči o luči gosi dajejo jih ji v žrelo porivajé. Ako pitavec svalk za svalkon v mleko pomaka, jih gos bolj takko požira. Med svalke se sme tudi ržena moka, grah in krompir jemati. Vendar pa je pri vsakojakem pitanju skrbne paznosti treba, ker ne povžije vsaka gos enako veliko hrane in prenapitana lahko pogine. Sledeči svalki se od raznih skušenih gosjih pitavcev kot posebno izvrstni priporočajo. Napravi se iz ječmenove in ajdove moke testo, iz kterega se potem za prst debeli do 5 centimetrov dolgi presličasti proti koncema tanjši svalki napravijo, v peči posušé, in pred vsakokratnim pitanjem v vodi namočijo. Začne se z 8—9 svalki, vsake tri ure, polagoma se število svalkov vzviša in skrbi, da ima žival za-dosti pitne vode. Vendar pa se, predno je golžun popolnoma prazen, gos ne sme več pitati. V 4—6 tednih, kakor pač žival debela postaja, je pitanje skončano.

M. Ovsene sorte, ki se priporočajo. V no-vejšem času se posebno hvali Miltonov oves iz Minesote v severni Ameriki. Ta oves je rano zrel, obilno rodi, ima tenko lupino in močnato težko zrnje. Irbitski oves ima zopet to dobro lastnost, da tudi na revnem zemljišču še dobro rodi in celo v mrzlem podnebnju dobro stori. Li-govski orjaški oves tudi obilno rodi in se posebno spomladanskega mraza nič ne boji. Seme priskr-brbuje trgovec M. Berdajs v Mariboru.

Razne listne uši, ki nam naše težavno hran-jevane cvetlice med okni in steklenih hišah po vrtilih hudo nadlegujejo, se preženejo z vodo, v kateri se je kvasija in mušni peper kuhl. Ta voda se še nekaj z čisto vodo zredči in ž njo rastline vmivajo in listje marljivo škropi.

Sejmovi 24. marca v Slov. Gradcu; 24. marca v Ljubnem; 26. marca v Dobovi, v Kamci, v Tebarjih, v Selnici na Dravi; 27. marca pri sv. Križu v Slatini, v Podplatih; 29. marca v Reichenburgu, v Laškem; 30. marca v Brašloveh, v Lembergu. —

Dopisi.

Iz Maribora. V sosednih škofijah, v graški, koroški, in kranjski so za ponovljenje pravega cerkvenega petja ustanovili društva sv. Cecilije kot podružnice velikega društva, ki obsega že zelo Nemčijo in velik del Avstrije. Pri nas so pa prijatelji cerkvenega petja pod vodstvom stolnega organista g. Maniha začeli urediti se v glasbenih umotvorih najizvrstnejšega cerkvenega skladatelja Palestrina-ta. Na god sv. Jožefa, patrona štajerske dežele, je blizu 60 pevcev in pevkinj pri veliki meši, katero so milostljivi g. knez in škof opravljali, zapelo eno izmed meš Palestrinatovih: missa brevis 1. Mnogim se je petje čudno, ker nenavadno zdelo, a fisti, ki smo lani poslušali koralno petje pri VI. občnem zboru društva sv. Cecilije v Gradcu, rečemo, da so ovi pevci nepričakovano izvrstno prepevali, zlasti Kyrie in pa Benedictus je bilo premilo poslušati. Res hvaležni moramo biti, da se je tudi v naši stolni cerkvi zglasila ena izmed veličastnih skladb neumrlega Palestrina-ta. Veliko zaslug ima tukaj stolni kaplan g. Hrzič. Slišimo, da se isti pevci urijo tudi za prednašanje glasovite meše: missa papae Marcelli. Za takrat bi želeli določniše izgovarjanje latinskih besed, kar ovemu koralnemu prepevanju daje pravo moč. — Znanstvena prednašanja v višji realki se nadaljujejo in je 13. marca g. profesor Navratil govoril o metamorfozah ali telesnih spremembah pri živalih. Zanimivega predmeta je prišlo toliko ljudi poslušati, da vsi niso dobili prostora. — Znani Brandstetter, od celjske sodnije kot goljuf obsojen, je sedaj v Karlovi v Gradcu zaprt. — Njegov prijatelj Seidl se še vedno ne more ločiti od županovanja v Kamci, čeravno so se ga tam ljudje močno naveličali in komaj čakajo, da bi ta iz „Pewskega privandranu“ človek brž nove odbornike k volitvi novega župana pozval in — šila in kopita pobral!

Iz Pohorja. Pri nas pravijo, kakoršen je Martovšek — tak je sušec mesec. Beseda Martovšek je mislim okrajšana od Martinovšek, to je: mesec, v katerem se obhaja god sv. Martina, namreč listopad. In res ta pregovor je ohranil svojo staro pravico. Lanjski listopad je bil ročno v začetku zelo mrzel, potem je pa toliko snega padlo, da se je za nas le prehitro huda zima začela. Letošnji sušec je ravno tak. Prve dni je bil suh, občutljiv mraz, zdaj pa smo v debelem snegu. Hotli smo že kop v vinogradih začeti, pa morali smo motike v kot postaviti. Posamezni so sicer že svečana meseca svoje vinograde okopali, ker

je bilo vgodno vreme; ali vprašanje je: ali je taka zgodnja kop tudi dobra? Bomo že videli. Letos je pri nas trsov les čvrst in nadejati se je boljše trgatve mimo lanjske, če zopet kaka tuma ne pride.

V neki sosedni fari so pred kratkim na zahtevanje celjske krvave sodnije mogli izkopati truplo ubitega mladenčca, ki je že skoraj pol leta v grobu ležalo, ter njegovo glavo poslati v Celje, kjer se je ravno sodba vršila črez ubijavca. To je veliko hrupa, straha in groze pouzročilo med ljudstvom, in druga ne čuješ, kamor prideš, kakor le od tega pogovarjati se. Res je to kaj nenavadnega in redkega. Ljudje pripovedujejo, da je mati ubitega večkrat na pokopališče hodila moliti za rajnega in pri tej priliki potrta od silne žalosti rajnega jokaje klicala: Pavle! kje si! In zdaj ljudstvo poprašuje, kamo bo šla mati le zdaj klicat svojega sina, ko je njegova glava v Celju? Ljudje ne pomislijo, da mrtvec zdaj še tako močnega glasu ne čuje, naj leži že tu ali tam; čul pa bo enkrat trobentini glas in glas Sina božjega, ter bo vstal z vsemi svojimi udi, naj bi jih bil tudi veter raznesel na vse štiri strani širnega sveta!

Od Ljutomera. Po naključju mi je priletel v roke „Sl. Nar.“ št. 277. l. l. in brž v njem zapazim dopis, v katerem ima nekdo mnogo dela z našim izglednim učiteljem ali kakor pravimo „školnikom“. Hočem mu kratko odgovoriti v našem listu v „Sl. Gosp.“, ki ga na kmetih zelo čislamo. Res deluje v Ljutomeru v 4 razrednici 7 učiteljskih moči in trdim, da črez izglednega učitelja veliko ni nobeden razun g. Lapajnetta. On je mož bil in še je, da bi se mu težko enak našel, akoravno ga zajemci nič ne porajtajo, to pa zaradi tega, ker se njim ne vtika v društva in je sam za sebe. Očita se mu njegovo premoženje, menda bi ga pisatelj rad imel. Premoženje je njegovo in pa na pošten način pridobljeno; kar pa je poštenega, je dovoljeno vsakemu imeti in pošteno uživati. G. Postružnik je star in premožen pa še vedno rad vsako delo opravlja. Ne sramuje se nikdar dela, ne v cerkvi pa ne drugod. Pisatelj mu tudi oponaša oznanila, petje v cerkvi in orglanje, to menda zato, ker bi rad on ove groši dobil. V Ljutomeru deluje res 7 učiteljev, v star ali pred liberalni dobi pa 4 in mi, ki smo v star dobi v šolo hodili, še upamo prek sedanjih učencev se znanostjo skočiti. Nismo prišli zaslepljenci i šole domu, ne v verskih in ne v drugih rečeh kakor sedaj, ko šolar izstopi, pa ne zna niti prašanj iz katekizma, a razuzdanosti in hudobij pa črez mero. To se nam kaže pri predpostavki nanku, da stareji ljudje vedo in znajo natanko en in druge resnice verske; sedaj izšolani otroci p slabo. Ni nas pustil g. P., da bi prišli nevedne domu, ampak razlagal in kazal nam je v posebni urah, kolikor mu je bilo mogoče razne vednos. Sedaj pa ima šola „šolski vrt“ in nekoliko stot drevese v njem, da njih hodijo po zimi zajeti strgat, za zlahtnjenje in kazanje drevesc otrokom |